

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

**ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ У ТУРИЗМІ**

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**24 "Сфера обслуговування"
242 "Туризм"
перший (бакалаврський)
"Туризм"**

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри туризму

О. А. Сущенко

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри туризму
Протокол № 1 від 30.08.2018 р.

Розробники:
Сущенко О.А., д.е.н., проф., професор кафедри туризму
Єрмаченко В.Є., к.е.н., проф., професор кафедри туризму
Дехтяр Н.А., к.е.н., доц., доцент кафедри туризму

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: належним чином забезпечене ведення зовнішньоекономічної діяльності є гарантією стабільного розвитку і безпеки будь-якої держави. Інтереси окремих суб'єктів національного господарства і галузей мають бути підпорядковані єдиній стратегії, прийнятій і схваленій керівництвом країни; в свою чергу, держава має надавати допомогу резидентам, що функціонують на її території.

Досить поширеним є уявлення про те, що зовнішньоекономічні операції в туризмі обмежуються лише організацією міжнародних подорожей, проте насправді спектр діяльності підприємств туристичної і супутніх галузей набагато більший і охоплює сферу торгівлі не тільки безпосередньо туристичними послугами, а товарами й послугами для забезпечення функціонування підприємств і об'єктів туристичної інфраструктури. З цією метою навчальна дисципліна містить як блоки тем, присвячені безпосередньо організації в'їзних та виїзних турів, так і ті, що пояснюють механізми здійснення звичайних торговельних операцій на закордонних ринках.

Об'єктом вивчення дисципліни є порядок державного регулювання і здійснення підприємницької діяльності на міжнародному рівні.

Предметом вивчення дисципліни є техніка і організація проведення зовнішньоекономічних операцій в туризмі.

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення із порядком ведення зовнішньоекономічної діяльності в Україні та здобуття практичних навичок щодо складання і забезпечення реалізації типових контрактів з урахуванням особливостей туристичної галузі

Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	4	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	30
	семінарські, практичні	30
Самостійна робота	60	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Світове господарство та міжнародні економічні відносини	Міжнародний туризм
Організація туристичних подорожей	Облік та оподаткування підприємств туристичної галузі
Організація в'їзного туризму	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Розуміння особливостей формування світового ринку послуг, навички дослідження міжнародних туристичних потоків, вміння аналізувати основні звіти, що містять відомості про зовнішньоекономічні операції країни, оцінювати ефективність діяльності туристичної галузі на рівні національної економіки	Знання, вміння та навички щодо організації зовнішньоекономічної діяльності
Оцінка нормативно-правового середовища проведення	

Компетентності	Результати навчання
зовнішньоекономічних операцій на національному та світовому рівні, розуміння принципів державного регулювання зовнішньої торгівлі, вміння добирати відповідні заходи з метою координації діяльності учасників ринку, обізнаність із зовнішньоекономічною політикою держави	комерційних підприємств
Знання основних видів ЗЕО, навички вибору оптимального порядку ведення комерційної діяльності у сфері міжнародного туризму	
Знання типових договорів (угод), що використовуються у міжнародній практиці, вміння аналізувати умови угоди та забезпечувати їх виконання, навички документарного оформлення зовнішньоекономічних угод, розуміння особливостей правового регулювання співробітництва із учасниками-нерезидентами	
Розуміння основ митного законодавства, уявлення про систему державних органів митного регулювання та митного контролю, навички декларування товарів (у т.ч. послуг як товарів) під час перетину митного кордону, визначення митної вартості товарів, знання видів митних режимів, мита, інших зборів та платежів; організація перетину кордону організованими туристичними групами; організація міжнародних туристичних виставок	
Вміння визначати валютні та фінансові умови зовнішньоекономічного контракту, уявлення про роботу міжнародних платіжних систем, знання нормативно-правових вимог щодо здійснення міжнародних комерційних платежів, обмежень при здійсненні розрахунків з іноземними контрагентами	
Вміння обирати оптимальну організаційно-правову форму підприємства, що займається зовнішньоекономічною діяльністю, уявлення про процедуру реєстрації іноземних представництв, порядок створення підприємств нерезидентами, оформлення діяльності некомерційних міжнародних організацій	
Знання видів іноземних інвестицій, їх класифікацію згідно чинного законодавства, особливості використання коштів, що надходять з-за кордону, принципів діяльності вільних економічних зон, уявлення про організацію легальної діяльності у офшорних центрах	
Вміння аналізувати ділову інфраструктуру країни відповідно до завдань міжнародного проекту, ознайомлення з функціями торговельно-промислових палат, навички роботи із реєстрами суб'єктів підприємницької діяльності іноземних країн, уявлення про роботу дипломатичних та консульських установ	
Організація заходів із безпеки перебування іноземних туристів на території приймаючої країни, побудова мережі інформаційного забезпечення туристичного обслуговування, вміння організації роботи із посередниками; знання загальних вимог до в'їзду на територію країни іноземних осіб та осіб без громадянства; навички формування збутової мережі туристичної продукції, оцінки пропускнуєї спроможності транспортних вузлів; постановка вимог до персоналу закордонних філій та представництв, уявлення про роль держави у сприянні розвитку в'їзного туризму	Знання, вміння та навички щодо забезпечення співробітництва підприємств туристичної галузі з іноземними контрагентами
Аналіз організаційно-правової та організаційно-управлінської форми міжнародної туристичної компанії, управління інформаційними потоками міжнародної корпорації; оцінка досвіду провідних міжнародних туристичних компаній	

Компетентності	Результати навчання
Розробка стратегічного плану діяльності туристичного оператора в'їзного та виїзного туризму, розподіл функцій та завдань між ключовими підрозділами	
Навички розрахунку економічного ефекту та ефективності зовнішньоекономічної діяльності галузі туризму на рівні країни та регіонів, оцінка позитивного та негативного ефекту від міжнародного туризму	
Навички розрахунку економічного ефекту та ефективності зовнішньоекономічної діяльності туристичного підприємства, написання техніко-економічного обґрунтування міжнародних проектів	
Розуміння принципів оптимізації зовнішньоекономічних операцій, побудова моделі оптимізації зовнішньоекономічного контракту	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Техніка проведення зовнішньоекономічних операцій

Тема 1. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародного ринку послуг

1.1. Світовий ринок товарів і послуг та особливості його функціонування.

Обсяг, географічна і товарна структура світового ринку. Динаміка світового ВВП та внесок провідних країн у його формування. Роль міжнародних організацій у впорядкуванні звичаїв, правил і методів ведення зовнішньоекономічної діяльності. Джерела міжнародної статистичної звітності. Тенденції та погрози розвитку світового ринку.

1.2. Історичні передумови виникнення світового ринку послуг

Послуга як самостійна економічна категорія. Значення Уругвайського раунду. Динаміка реалізації послуг на світовому ринку.

1.3. Особливості сучасного світового ринку послуг

Класифікація послуг згідно ООН. Види послуг згідно з національною класифікацією. Спільні та відмінні риси формування міжнародних потоків товарів і послуг. Багатопрофільні інтеграційні структури світового ринку. Міжнародний туризм як явище, що поєднує різні групи послуг. Пріоритетні галузі.

1.4. Відображення послуг з міжнародного туризму у платіжному балансі України

Поняття платіжного балансу країни, його структура та принципи складання. Динаміка основних показників платіжного балансу України. Роль і місце туристичних послуг у національній економіці.

Тема 2. ЗЕД в Україні: основні положення

2.1. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності

Поняття ЗЕД. Нормативно-правова основа здійснення зовнішньоекономічних операцій суб'єктами підприємницької діяльності та уповноваженими представниками державних органів України. Види суб'єктів ЗЕД згідно з Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

2.2. Види зовнішньоекономічної діяльності

Терміни основних зовнішньоекономічних операцій: товар, експорт, імпорт,

реекспорт, реімпорт. Діяльність, заснована на формах зустрічної торгівлі між суб'єктами ЗЕД і іноземними суб'єктами господарської діяльності. Орендні, у тому числі лізингові операції. Операції з купівлі, продажу і обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах і на Міжбанківському валютному ринку. Розмежування понять товару і послуги як товару. Операції з надання нетоварних послуг нерезидентам.

2.3. Органи державного регулювання

Державне і недержавне регулювання ЗЕД. Недержавні органи управління економікою: товарні, фондові, валютні біржі, торгові палати, асоціації, спілки й інші організації координаційного типу, координаційні угоди між суб'єктами ЗЕД, торгові звичаї. Система державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності: законодавча база, економічні заходи оперативного регулювання, органи державної влади та місцевого самоуправління: функції та компетенція.

2.4. Зовнішньоекономічна політика держави

Принципи ЗЕД України. Основні цілі системи регулювання ЗЕД. Форми (протекціонізм, лібералізація) та інструменти (митні — тарифні, нетарифні (кількісні обмеження, прихований протекціонізм); внутрішні — система оподаткування ЗЕД, облік операцій ЗЕД, антимонопольне законодавство у галузі ЗЕД, страхування, кредитування, субсидування, державні закупівлі, інформаційне забезпечення) зовнішньоекономічної політики держави. Правові режими: справедливий (недискримінаційний), найбільшого сприяння, національний, спеціальний правовий.

Тема 3. Операції в міжнародній торгівлі, їх сутність і особливості здійснення

3.1. Види міжнародних комерційних операцій та схема їх виконання

Класифікація зовнішньоекономічних операцій залежно від змістовної суті (об'єкта угоди) — купівлі-продажу товарів у матеріально-речовій формі, купівлі-продажу послуг, що забезпечують процес товаропросування, купівлі-продажу результатів творчої діяльності; на основні (зовнішньоторговельні, орендні, обмін науковим знанням та досвідом, обмін науково-технічними послугами, консалтинг, технічне обслуговування) та забезпечувальні (міжнародне перевезення вантажів, транспортно-експедиторські, із зберігання і страхування вантажів, розрахунково-фінансові, митне оформлення вантажів, укладання агентських угод та угод з рекламними організаціями, дослідження кон'юнктури ринків).

3.2. Транскордонні операції в туризмі: види, сутність і особливості проведення

Забезпечення міжнародного туризму: купівля-продаж туристичного продукту, послуги з перевезень, страхування, фінансові, консалтингові. Забезпечення функціонування підприємств та об'єктів туристичної інфраструктури: значимість товарообмінних операцій для національного ринку туристичних послуг. Глобальні мережеві системи. Складність визначення країни походження послуги у певних випадках. Обмеження у проведенні операцій у туристичній галузі.

Тема 4. Договірна діяльність та види договорів

4.1. Поняття, форми і види угод

Односторонні (оферта), двосторонні та багатосторонні угоди. Волевиявлення пряме та непряме. Недійсні (позастатутні; заперечні та без права заперечення) угоди. Реституція.

4.2. Поняття договору і порядок його укладання. Належне виконання договору

Шляхи укладання угоди. Вимоги до оферти і акцепту. Належне виконання угоди. Відповідальність за порушення умов договору. Види збитків: позитивний ущерб та впущена вигода; абстрактні, моральні. Залікова, штрафна, виключна, альтернативна неустойка. Обставини непереборної сили. Припинення угоди.

4.3. Типова структура договору

Преамбула. Предмет договору. Права та обов'язки сторін. Вартість і порядок здійснення розрахунків. Особливі умови договору. Відповідальність сторін. Зміна умов, розірвання й припинення договору. Конфіденційність. Вирішення суперечок. Обставини непереборної сили. Термін дії договору. Адреси й реквізити сторін. Підписи сторін.

4.4. Документарне оформлення зовнішньоекономічних угод

Основні документи: комерційні, що визначають вартість, кількість та якість; транспортні – відвантажувальні, експедиторські, документи перевезення; розрахункові; страхові; митні.

4.5. Документарне оформлення договорів між учасниками туристичного ринку.

Перелік і статус основних контрагентів туристичного підприємства. Поняття резидентства. Особливості співробітництва із підприємствами-нерезидентами. Правові обмеження здійснення міжнародних операцій.

Тема 5. Митні формальності у ЗЕД

5.1. Система державних органів митного регулювання і контролю

Митне законодавство України. Функції, повноваження і обов'язки Державної прикордонної служби України. Мережа контрольно-пропускних пунктів на території України. Особливості переміщення населення у межах прикордонних зон. Концепція створення та функціонування Шенгенської зони.

5.2. Організація декларування товарів під час перетину митного кордону України

Митні конвенції. Митні режими. Визначення митної вартості. Вимоги організаційного характеру. Вантажна митна декларація. Митний контроль. Додаткові види контролю для певних груп товарів. Контроль за перевезенням товарів приватними особами. Поняття "зеленого", "червоного" коридору.

5.3. Порядок нарахування і сплати обов'язкових платежів під час митного оформлення

Розрахунок витрат, пов'язаних з виконанням митних формальностей. Митні збори. Випадки, коли збори за митне оформлення не стягуються. Строк перебування під митним контролем. Диференційоване ввізне мито: преференційне, пільгове, повне. Основа нарахування ввізного мита. Визначення країни походження товарів. Методи визначення митної вартості товару. Акцизний збір. Податок на додану вартість.

5.4. Митне оформлення міжнародних туристичних виставок

Огляд найвпливовіших міжнародних туристичних виставок. Процедура митного оформлення міжнародних виставок. Порядок складання заяви на дозвіл про проведення виставки. Особливості митного оформлення виставкових товарів. Оформлення товарів після проведення виставки.

5.5. Регулювання перетину державних кордонів резидентами і нерезидентами

Практика регулювання міжнародних міграційних потоків і вплив застережних заходів на обсяги туристичних прибуттів. Політика України щодо запобігання

нелегальної міграції. Процедура депортації. Система державних органів з регулювання міграційних і туристичних потоків. Обов'язки і повноваження посольств і консульських установ. Роль дво- і багатосторонніх договорів у зручності і безпеці пересування громадян країн-учасниць. Необхідність у спрощених процедурах перетину кордонів.

Тема 6. Міжнародні комерційні розрахунки

6.1. Визначення валютних умов зовнішньоекономічних контрактів

Валюта ціни та валюта платежу. Захисні валютні застереження. Правові обмеження на здійснення операцій в іноземній валюті на території України.

6.2. Визначення фінансових умов зовнішньоекономічних контрактів

Види платежу: готівкою, або негайний; на виплату, або у кредит; комбінований; кредит з опціоном негайного платежу. Форми розрахунку: авансовий платіж, банківський переказ, акредитивні розрахунки, інкасові розрахунки, відкритий рахунок. Засоби розрахунку: векселі, чеки. Використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках. Факторингові, форфейтингові операції.

6.3. Міжнародні платіжні системи

Еволюція міжнародних платіжних систем. Порядок проведення міжнародних комерційних розрахунків. Спрощення процедур переводу коштів через державний кордон для фізичних осіб. Дорожні чеки, векселі, електронні платіжні картки.

Тема 7. Міжнародна підприємницька діяльність

7.1. Види підприємств з іноземним капіталом

Підприємства з іноземними інвестиціями. Іноземні підприємства. Філії іноземної юридичної особи. Інші форми підприємств з іноземним капіталом згідно Господарського кодексу України.

Найтиповіші організаційно-правові форми підприємств з іноземним капіталом: приватне підприємство, товариство з обмеженою відповідальністю, закрите акціонерне товариство. Порядок створення підприємств нерезидентами України.

Договори про уникнення подвійного оподаткування та інші міжнародні договори України.

Порядок реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності. Форми здійснення іноземних інвестицій на території України.

7.2. Діяльність некомерційних міжнародних організацій

Статус громадських організацій: місцеві, всеукраїнські, міжнародні. Порядок створення і легалізації громадських організацій. Обов'язкова реєстрація Міністерством юстиції України міжнародних некомерційних організацій. Порядок реєстрації філіалів та інших структурних осередків громадських організацій іноземних держав.

Тема 8. Особливі центри іноземного інвестування

8.1. Сутність, види і роль іноземних інвестицій

Огляд головних положень законодавства України про режим іноземного інвестування. Види іноземних інвестицій. Державне гарантування іноземних інвестицій.

8.2. Спеціальні (вільні) економічні зони: види, передумови виникнення, особливості діяльності

Правова база створення СЕЗ в Україні. Територія пріоритетного розвитку. Порядок встановлення пріоритетних видів діяльності на території СЕЗ. Мета і

особливості пільгового режиму. Огляд СЕЗ і територій пріоритетного розвитку України. Приклад діяльності СЕЗ "Курортотополіс Трускавець".

8.3. Єврорегіони як один із видів транскордонного співробітництва

Передумови та історія створення єврорегіонів. Засоби сприяння підприємницькій діяльності в межах єврорегіонів. Перспективи транскордонного співробітництва в туризмі. Приклад діяльності єврорегіону "Слобожанщина".

8.4. Організація підприємницької діяльності у офшорних зонах

Поняття офшорного підприємництва. Види офшорних зон. Правові засади діяльності. Регулювання та контроль за підприємницькою діяльністю на міжнародному та національному рівні. Приклад функціонування офшорних зон — осередків міжнародного туризму.

Змістовий модуль 2. Зовнішньоекономічна діяльність туристичного підприємства

Тема 9. Методологія оцінки потенціалу країни для участі у міжнародному туризмі

9.1. Організація співробітництва туристичних підприємств із офіційними представництвами іноземних держав

Статус і основні функції дипломатичних представництв та консульств. Завдання торгівельно-економічних місій у складі дипломатичних установ. Діяльність іноземних дипломатичних представництв та консульств в Україні. Дипломатичні представництва та консульства України за кордоном.

Консульські представництва. Види консульських установ. Класи глав консульських установ. Види дипломатичних представництв: посольства та місії. Класи дипломатичних представників та дипломатичні ранги.

Торгово-промислові палати: організаційно-правова форма та мета створення. Діяльність регіональних торгово-промислових палат. Міжнародна діяльність торгово-промислової палати України.

Акредитація туристичного оператора у посольстві.

9.2. Порядок оцінки національного рекреаційного потенціалу з метою розвитку в'їзного туризму

Оцінка рекреаційної ємності територій, сприятливих для розвитку в'їзного туризму. Розробка комплексу заходів із регулювання туристичних потоків. Переваги створення уніфікованих кадастрів за основними видами туристичних ресурсів. Сегментування потенційних споживачів. Вирішення питань пріоритету чинників сегментування. Визначення найпривабливіших напрямків для певних сегментів. Оцінка стану відповідності адміністративно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності вимогам туристичного ринку.

9.3. Оцінка стану туристичної інфраструктури країни

Аналіз стану транспортної інфраструктури. Аналіз стану баз розміщення. Оцінка рівня професійності зайнятих у туристичній галузі. Оцінка відповідності основних, супутніх та додаткових туристичних послуг, що надаються в країні, міжнародним стандартам.

Тема 10. Особливості діяльності оператора в'їзного туризму

10.1. Основні вимоги до туристичного оператора приймаючої сторони

Професійні вимоги до кадрового складу туристичного підприємства. Вимоги до організаційної та інформативної складової пропонованих турів. Забезпечення заходів із безпечного перебування іноземних туристів.

10.2. Правила в'їзду нерезидентів України на територію України

Загальні вимоги до в'їзду на територію України іноземних осіб та осіб без громадянства. Правила в'їзду окремо визначених груп нерезидентів. Положення про статус іноземних громадян в Україні. Організація в'їзду в Україну організованих туристичних груп та індивідуальних туристів.

10.3. Організація роботи із контрагентами країни-донора

Функції та порядок відкриття тимчасових або постійних представництв за кордоном. Вибір оптимальної організаційно-правової форми іноземного представництва. Оптимізація співробітництва із посередниками: планування обсягів робіт, що передаються.

Тема 11. Основні етапи підготовки та реалізації в'їзного туру

11.1. Вибір цільової аудиторії – потенційних споживачів національного туристичного продукту

Способи пропагування національного туристичного продукту за кордоном. Участь у спеціалізованих виставках, ярмарках. Співпраця із установами освіти, культури, громадськими організаціями.

11.2. Планування асортиментної політики туристичного підприємства

Обґрунтування необхідності та визначення порядку проведення конкурентного аналізу продукції туристичних підприємств потенційної країни-донора. Співставлення результатів аналізу із наявними національними туристичними ресурсами. Виявлення потенційних груп споживачів та їх потреб. Визначення можливостей реалізації очікуваного туристичного продукту.

11.3. Підготовка наявної туристичної інфраструктури до вимог іноземних туристів

Національні стандарти якості туристичних та супутніх послуг. Міжнародні стандарти якості. Порівняльний аналіз міжнародних та національних систем класифікації туристичних послуг. Встановлення оптимальної ціни туру.

11.4. Організація транзитних туристичних перевезень

Транзитні туристичні перевезення. Доходи від пасажирських перевезень. Реалізація туристичного продукту, що споживатиметься на території третіх країн, іноземцям, як одна із найпоширеніших форм посередницьких операцій, здійснюваних туристичними підприємствами України.

Тема 12. Організація діяльності оператора виїзного туризму

12.1. Функції оператора виїзного туризму

Створення комплексного туристичного продукту. Забезпечення міжнародних перевезень та трансферів. Забезпечення страховими послугами. Процес добору необхідної інформації за реалізованими туристичними напрямками.

12.2. Правила виїзду резидентів України за кордон

Загальні правила виїзду громадян і резидентів України за кордон. Правила виїзду окремо визначених груп. Вирішення конфліктних ситуацій у разі депортації туристів.

12.3. Організація роботи із контрагентами країни-реципієнта

Особливості діяльності на ринках масового туризму. Специфіка роботи meet-компаній. Забезпечення індивідуальних турів та турів у непопулярні регіони: чинники ризику та засоби їх усунення.

12.4. Перспективні ринки виїзного туризму

Огляд найпопулярніших туристичних напрямків в масштабі макрорегіонів світу. Наймасовіші туристичні напрямки виїзного туризму ринку України за видами туризму та формою турів.

12.5. Планування структури каналів розподілу туристичного продукту

Формування збутової мережі туристичним підприємством-оператором. Види агентських угод. Вибір центрів продажу туристичного продукту з оглядом на найбільшу концентрацію потенційних споживачів. Вибір основних транспортних вузлів для забезпечення перевезень.

12.6. Форми співробітництва туроператорів і підприємств закладів розміщення

Орендні операції. Купівля блоку місць на умовах: комітменту (commitment), елотменту (allotment), безвідкличного бронювання, підвищеної комісії, пріоритетного бронювання. Одноразові заяви на умовах стандартної комісії.

12.7. Форми співробітництва туроператорів і підприємств транспорту

Міжнародне регулювання повітряних перевезень. Обов'язки пасажирів і перевізників. Роль IATA у регулюванні пасажирських перевезень. Умови отримання акредитації IATA суб'єктами туристичного ринку. Система уніфікованих кодів: коди аеропортів, авіакомпаній та ін. Ліцензування повітряних перевезень. Бронювання регулярних та чартерних рейсів.

Організація автобусних перевезень. Порядок отримання ліцензії. Організація подорожей на власному транспорті туристів. Обов'язкове страхування власників автомобільного транспорту. "Зелена карта". Особливості перетину кордону та транзитних перевезень. Діяльність міжнародних компаній з оренди автотранспорту. Схема замовлення автомобіля за допомогою туристичного підприємства.

Отримання дозволу на продаж залізничних квитків в офісі туристичного підприємства. Бронювання залізничних квитків для груп туристів. Фрахтування вагонів і туристичних потягів.

Організація зарубіжних круїзів. Міжнародне регулювання морських перевезень. Особливості укладання договору фрахту. Недоліки системи статистичного обліку туристів – пасажирів круїзних суден.

12.8. Форми співробітництва туроператорів і екскурсійних бюро

Особливості укладання договору на екскурсійне обслуговування. Планування потреби туристичного регіону у спеціалістах із знанням іноземних мов (рідних мов для іноземних туристів). Спеціалізовані програми навчальних закладів приймаючої сторони. Особливості підбору персоналу для обслуговування іноземних туристів. Правила найму робочої сили з-за кордону.

Тема 13. Багатонаціональні і транснаціональні корпорації в туристичній галузі

13.1. Вплив великих корпорацій на розвиток туристичної галузі

Історія створення міжнародних туристичних компаній. Види багатонаціональних

(БНК) і транснаціональних (ТНК) корпорацій. Переваги і недоліки функціонування міжнародних компаній для економіки країни. Особливості правового регулювання діяльності міжнародних компаній.

13.2. Концентрація найбільших БНК і ТНК за регіонами світу і підгалуззями сфери туризму

Провідні туристичні компанії країн світу. Найвідоміші туристичні оператори, готельні мережі, транспортні підприємства, страхові компанії, фінансово-кредитні установи. Аналіз діяльності міжнародних туристичних компаній, представлених на ринку України.

13.3. Оптимальна структура міжнародної туристичної компанії. Досвід провідних туристичних підприємств світу

Організаційно-правові та організаційно-управлінські форми міжнародних компаній. Типова структура міжнародної туристичної корпорації. Порядок вибору структури управління підрозділами компанії на національних ринках. Управління інформаційними потоками міжнародної корпорації.

Тема 14. Система показників економічної ефективності

14.1. Показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни

Показники інтегрованості: експортна квота, імпортна квота, зовнішньоторговельна квота. Показники обсягів: обсяг експорту, обсяг імпорту, зовнішньоторговельний оборот, генеральна торгівля, спеціальна торгівля, реекспорт, реімпорт. Показники структури: товарна, географічна, інституціональна структура зовнішньоекономічних зв'язків. Показники динаміки: темпи зростання, темпи приросту. Показники результатів: платіжний баланс, експорт на душу населення, імпорт на душу населення, зовнішньоторговельний оборот на душу населення, зовнішній борг країни.

14.2. Загальна характеристика показників зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Теоретична крива зміни ефекту в залежності від виду зовнішньоекономічної діяльності. Вплив стадії життєвого циклу послуги. Показники ефекту як абсолютні величини. Показники ефективності як відносні величини. Принципіальні методологічні положення розрахунку показників: найповнішого врахування усіх складових витрат і результату; приведення витрат і результатів до зіставного вигляду; порівняння з базовим варіантом. Економічний ефект і ефективність зовнішньоекономічних операцій (за видами)

14.3. Економічний ефект і ефективність операцій міжнародного туризму

Основні макроекономічні показники туристичних потоків. Частота та інтенсивність подорожей. Коефіцієнт територіальної концентрації. Характеристика витрат споживачів у країні перебування. Економічний вплив виїзного туризму. Шляхи збільшення прибутку для країни-донора. Економічний ефект в'їзного туризму. Прямі та похідні витрати. Витрати бюджету на обслуговування туристичної сфери.

Тема 15. Оптимізація зовнішньоекономічної угоди

15.1. Факторний аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності

Факторна модель показників зовнішньоекономічної діяльності. Чотири рівні факторів. Резерви підвищення ефективності ЗЕД. Загальний ефект зовнішньоекономічної діяльності у визначенні напрямів коригування тактичних і

стратегічних дій підприємства, як основа для прийняття управлінських рішень.

15.2. Техніко-економічне обґрунтування зовнішньоекономічних операцій та міжнародних проектів (за В.В.Козиком)

Принципи і методи техніко-економічної оцінки. Форми прояву ефекту. Дисконтування в зовнішньоекономічних розрахунках. Вплив умов платежу. Вплив зміни валютних курсів.

15.3. Оптимізація як вибір найдоцільнішого поєднання наявних можливостей у суб'єкта ЗЕД

Мета, завдання і принципи оптимізації. Необхідність проведення оптимізації зовнішньоекономічних контрактів. Помилки укладання угод.

15.4. Етапи моделі оптимізації

Вибір найвигідніших умов поставки. Оптимізація ціни товару і загальної суми контракту. Вибір оптимальної умови платежу. Оцінка загального економічного ефекту.

15.5. Оптимізація операцій у галузі туризму

Система показників оцінки зовнішньоекономічної діяльності туристичного підприємства. Система фінансових показників. Рентабельність зовнішньоекономічних операцій. Аналіз ефективності організаційної структури підприємства. Методика матричного аналізу угод із іноземними та вітчизняними контрагентами. Оцінка дохідності туристичних напрямків. Управління валютними операціями.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих

ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання розрахункових завдань; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля			Лекції (активна робота)	Практичні заняття (активна робота)	Завдання за темами (робота на практичних заняттях)	Індивідуальні опитування	Колоквіум	Письмові контрольні роботи	Участь у науковій роботі	ВСЬОГО балів на тиждень	НАКОПИЧЕННЯ балів
Змістовий модуль 1	Тема 1	1 тиждень	1	1	2					4	4
	Тема 2	2 тиждень	1	1	3					5	9
	Тема 3	3 тиждень	1	1	3					5	14
	Тема 4	4 тиждень	1	1	3					5	19
	Тема 5	5 тиждень	1	1	3					5	24
	Тема 6	6 тиждень	1	1	3					5	29
	Тема 7	7 тиждень	1	1	3					5	34

Змістовий модуль 2	Тема 8	8 тиждень	1	1		10			12	46
	Тема 9	9 тиждень	1	1			10		12	58
	Тема 10	10 тиждень	1	1	2				4	62
	Тема 11	11 тиждень	1	1	2				4	66
	Тема 12	12 тиждень	1	1	2				4	70
	Тема 13	13 тиждень	1	1	3				5	75
	Тема 14	14 тиждень	1	1	3				5	80
	Тема 15	15 тиждень	1	1				10	12	92
Наукова робота								8		8
Усього			15	15	32	10	10	10	8	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX		незадовільно
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність", <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Закон України "Про режим іноземного інвестування", <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>
3. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / [Ю. Г. Козак та ін.] ; за ред. Ю. Г. Козака. - 6-те вид., перероб. та допов. - Київ : Центр учбової літератури, 2016. - 290 с.
4. Митний кодекс України <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України "Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>
6. Основи зовнішньоекономічної діяльності : [навч. посіб.] / [Козак Ю. Г., Спорек Т., Gribinsea A. та ін. ; за ред. : Ю. Г. Козака, Т. Спорєка]. - Вид. 5-те, перероб. та допов. - Київ ; Катівце : Центр учбової літератури, 2016. - 289 с.
7. Податковий кодекс України <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Постанова НБУ "Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>

5.2. Додаткова

9. Закон України "Про Митний тариф України" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584->

- 18: (групи 01-72 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584a-18#n3>; групи 73-97 <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584b-18#n3>)
10. Закон України "Про міжнародне приватне право" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15/print>
11. Закон України "Про торгово-промислові палати в Україні" <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр/print>
12. Закон України Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2018 рік <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-п>
13. Лук'янова В.В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності

5.3. Ресурси мережі Інтернет

Офіційні сайти органів виконавчої влади:

14. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України www.me.gov.ua
15. Міністерство закордонних справ України <https://mfa.gov.ua>
16. Державна авіаційна служба України <https://avia.gov.ua/>
17. Державна міграційна служба України <https://dmsu.gov.ua>
18. Адміністрація Державної прикордонної служби України <https://dpsu.gov.ua/>